

ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΜΕΤΑ ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΙΩΝ.

ΕΤΗΣΙΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗ

ΠΡΟΠΑΗΡΩΤΕΑ

Εν Ἑλλάδι... Δρ. v. 3.—

Εν τῇ ἀλλοδαπῇ » 3,50

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΔΙΣ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ

ΕΚΑΣΤΟΝ ΦΥΛΛΟΝ

ΤΙΜΑΤΑΙ

Λεπτῶν..... 15

261—Γραφεῖον ὁδ. Ἐρμού—264

Ὅστις γὰρ ὅλον τὸν νόμον τηρήσει, παύσει δὲ ἐν ἐρί, γέγονε πάντων ἔργος. (Γαλ. β'. 10). Διάσημος συγγραφεὺς θέλων νὰ παραστήσῃ διὰ παραδείγματος τὴν βῆσιν ταύτην μετεχειρίσθη τὴν ἀκόλουθον παρομοίωσιν. Ὑποθέσωμεν λέμβον ἐντὸς μεγάλου ποταμοῦ, πλήρη ἀνθρώπων· ὁ καιρὸς εἶναι θυελλώδης, ὁ ἀνεμὸς βοᾷ, βρονταὶ κροτοῦσι, τὸ ὕδωρ διατελεῖ ἐν ταραχῇ καὶ ὁ ῥοὺς εἶναι ὀρμητικὸς· οὐδεμία λέμβος δύναται ν' ἀντίσχω ἐπὶ πολὺ ἐν τοιαύτῃ θυελλῷ. Ἀλλ' ἰδοὺ λέμβος πλήρης ἀνθρώπων. Ἀκούομεν τὰς κραυγὰς τῶν ἐν μέσῳ τῶν κρότων τῶν βροντῶν. Φοβοῦνται τοὺς ἀπέναντι αὐτῶν βράχους· πῶς δύνανται νὰ σωθῶσιν; Ἐὰν μόνον ἠδύναντο νὰ ἀγῶσιν ἐντὸς τοῦ στενοῦ ἐκείνου κόλπου δὲ ἐσώζοντο. Τώρα ὑποθέσωμεν ὅτι ἄνθρωποι ἐπὶ τῆς ὄχθης ῥίπτουσιν πρὸς αὐτοὺς ἄλυσιν· τὴν λαμβάνουσι, καὶ χαίρουσιν ἐπὶ τῇ πρόσδοκίᾳ τῆς ἀπαλλαγῆς τῶν, ὅταν αἰφνης ἐνῶ αὐτοὶ καὶ οἱ ἐπὶ τῆς ὄχθης σφόρσι, εἰς κρίκος πηδῆς ἀλύσεως θραύεται—οὐχὶ δέκα κρίκοι, ἀλλ' εἰς—τί δύνανται τότε νὰ πράξωσι; Νὰ ριφθῶσιν εἰς τὸ ἔλεος τοῦ Θεοῦ, λέγει ἕτερος. Ναι αὐτῷ πρέπει νὰ εἴπῃ τις εἰς τὸν ἀμαρτωλὸν· διότι ἐὰν μίαν παραβῇ ἐντολὴν—ἓνα κρίκον τῆς ἀλύσεως—πάσας παραβαίνει.

ΕΛΑΤΤΩΣΙΣ ΤΩΝ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΩΝ ΕΞΟΠΑΙΣΜΩΝ

Παραβέτομεν σήμερον τὴν εἰκόνα τοῦ ἀγγλου βουλευτοῦ κ. Richard ὅστις τῇ 15 Ἰουλίου ἀπελθόντος ἔφερε πρότασιν εἰς τὸ ἀγγλικὸν κοινοβούλιον περὶ πρωτοβουλίας τῆς Ἀγγλίας ἐν τῇ ἐλαττώσει τῶν στρατιωτικῶν ἐξοπλισμῶν. Συγχρόνως δὲ ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ταύτῃ δημοσιεύομεν μεταφράσιν ἐμβριθοῦς ἀρθροῦ ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τοῦτου γραφέντος ὑπὸ τοῦ Δρ. Λέοντος Λέβι, ἔχοντος ὡς ἑξῆς.

«Δὲν δυνάμεθα βεβαίως νὰ μεμφώμεν τὸν παρόντα αἰῶνα ὅτι ὑστέρησεν ἐν τῇ προόδῳ ὑπὸ πᾶσιν ἔπο-

ψιν. Τὰ ἐθνικὰ δίκαια ἐξασφαλίζονται καὶ διατηροῦνται μετὰ σιθαρᾶς καὶ κρατερᾶς χειρὸς· ὅτι δὴποτε διακινδυνεύει τὴν ἀσφάλειαν τοῦ κράτους ἀπὸ μακρόθεν· κατοπτρεύεται ὅτι δύναται νὰ προαγάγῃ τὴν ἀνθρωπίνην εὐδαιμονίαν ἐπιδιώκεται μετὰ ζήλου. Ἀμα ὡς ἡ Ἀγγλία, ἡ Γαλλία, ἡ Αὐστρία, ἡ αἰ' Ἡν. Πολιτεία προσκαλέσωσι τοὺς παραγωγεῖς ἢ βιομηχάνους τοῦ κόσμου νὰ ἐπιδείξωσι τὰ ἔργα τῶν ἀμέσως, τὰ εὐγενέστερα τῆς τέχνης καὶ βιομηχανίας προϊόντα, φέρονται εἰς ἐπίδειξιν. Ἀμα ὡς πρόβλημα ἐπιστημονικόν, μυστήριον τῆς φύσεως, ἢ φυσικὸν πρόσκομμα ἐπιπροσθεὶ τῇ ὁδῷ ἡμῶν, ἀμέσως αἱ ὑψηλότεραι προσπάθειαι τῆς ἀνθρωπίνου διανοίας τίθενται εἰς ἐνέργειαν ὅπως τὸ λύσωσιν ἢ κατακτήσωσιν. Ἐν ὅμως ἀντικείμενον ἐπὶ τοῦ ὁποίου δὲν κατεβλήθη ἱκανὴ σπουδαιότης εἰσέτι εἶναι τὸ ἐπὶ τῆς Εἰρήνης θέμα. Ἐν τῇ παρουσίᾳ στιγμῇ ἡ Εὐρώπη, ἥτις καυχᾶται ὅτι εἶναι ἡ μᾶλλον προωδευμένη μάλιστα δὲ ἡ μᾶλλον ἠθικὴ οἰουδὴποτε ἑτέρου μέρους τῆς ὑψηλῆς, παρουσιάζει τὸ παράδοξον θέμα τῆς διατηρήσεως ἑκατομμυρίων ἐνόπλων ἀνδρῶν ἐτοιμῶν νὰ φέρωσι τὴν πανολεθρίαν ἐπὶ τῆς χώρας ἐκάστου αὐτοῦ. Ἀρμύζει ἡ κατάστασις αὕτη τῇ 19 ἑκατονταετηρίδι; Εἶναι τοῦτο τὸ κατόρθωμα τοῦ πολιτισμοῦ; Τὸ χεῖριστον δὲ εἶναι ὅτι οὐδαμῶς βλέπομεν καταβαλλομένην προσπάθειαν πρὸς κρείττονα τῶν πραγμάτων τούτων διαρρυθμίσιν συμφωνῶν πρὸς τοὺς πόθους καὶ τὰ ἀληθῆ ἡμῶν συμφέροντα.

Ἡ ἀλήθεια κεῖται ἐν τούτῳ ὅτι καίτοι ἑκατονταετηρίδες παρήλθον ἀπὸ τῆς ἐγκαθιδρύσεως εἰδους τινος δημοσίου νόμου ἐν Εὐρώπῃ, πολὺ ἔτι ἀπέχομεν τοῦ νὰ διαρρυθμισθῶμεν ὡς εὐτυχῆς οἰκογένεια ἐπικρατειῶν, ζῶντες ἐν καλῇ συμφωνίᾳ πρὸς ἀλλήλους. Τοσαύτη ὑπάρχει ἀντιζήλια, τοσαύτη δυσπιστία, καὶ τοσαύτη προθυμία εἰς τὸ καταλαμβάσθαι ὑπὸ πανικοῦ ἐν πάσῃ κινήσει, ὅσον καὶ ἂν αὕτη ἢ ἀσήμαντος, ὥστε μόλις δύναται νὰ ῥηθῇ ὅτι διατελοῦμεν

ποτέ ἀπληλαγμένοι πολέμου συνταράξεως. Ἦδυνάμεθα νὰ φαντασθῶμεν ὅτι πᾶ φυσικὰ ἢ ἀποκτηθέντα ὅρια τῶν ἐπικρατειῶν θὰ ἀνεγνωρίζοντο ἱκανῶς, ἀλλ' ἐν τῇ στιγμῇ ταύτῃ δυσκολία: ὡς πρὸς τοῦτο ὑπάρχουσι μετὰ τῆς Γαλλίας καὶ Γερμανίας, τῆς Ἰταλίας καὶ τῆς Αὐστρίας, τῆς Ἑλλάδος καὶ Τουρκίας, ὡς καὶ μετὰ πολλῶν ἄλλων κρατῶν. Ἡ ἐλευθερία καὶ ἀνεξαρτησία τῶν Κρατῶν ἀναγνωρίζονται, ὡς καὶ τὸ δικαίωμα τῆς αὐτοσυντηρήσεως ἢ τὸ δικαίωμα τῆς χρήσεως τῶν μέσων πρὸς φρούρησιν τῆς ἀσφαλείας των. Ἀλλὰ δυστυχῶς τοῦ δικαιώματος τούτου γίνεται πολλὰκις μεγίστη κατὰχρησις ὑπὸ τῶν ἐθνῶν, ἐκτεινόντων τὰ ὅρια τῆς ἀμύνης πέραν τῶν ἰδίων αὐτῶν συνόρων, ὡς πρόκλησιν καὶ ἐπιδρομῇ. Τὸ χερίστον δὲ εἶναι ὅτι τὰ κυριώτερα τῆς Εὐρώπης κράτη ἀπέκτησαν μεγάλας κτήσεις ἐν Ἀσίᾳ, Ἀφρικῇ καὶ Ἀμερικῇ, καὶ ἐν τῇ προθυμίᾳ αὐτῶν νὰ διατηρήσωσιν ἢ ἐκτείνωσι τὰς κτήσεις των, φοβοῦνται πολλὰκις τὸ ἐν τῷ ἄλλο, καὶ νέους ἐγείρουσι κινδύνους ἐντὸς τῆς Εὐρώπης. Οἱ κίνδυνοι τῶν κατὰ εὐρωπαϊκῶν πολέμων θὰ ἐμειοῦντο, ἀλλ' ἀπειναντίας πολλαπλασιάζονται ἐκ τῶν ἀντιμαχομένων ἀξιώσεων τῶν Εὐρωπαϊκῶν ἐθνῶν ἐπὶ ἐπικρατειῶν καὶ χωρῶν ἐν τῇ ἀπωτέρα Ἀνατολῇ ἢ τῇ ἀπωτάτῃ Δύσει. Ὅπως δὴποτε εἴτε ἐντὸς εἴτε ἐκτὸς τῆς ἐπικρατείας, ταραχαὶ καὶ ἐριδὲς φύονται, λίαν συνεχῶς, καὶ χρειάζεται πᾶσα φροντίς καὶ φρόνησις καὶ ἡ ἰσχυρωτέρα θέλησις πρὸς ἀποτροπὴν συχνῶν ἐμπρησμῶν. Μία κακὴ συνέπεια τοῦ φόβου καὶ τῆς μετεώρου τῶν πραγμάτων καταστάσεως μετὰ τῶν ἐθνῶν, εἶναι ἡ δημιουργία ἐσφαλμένης γνώμης ὅτι ἐν ἔθνος εἶναι ἀσφαλὲς ἐὰν διατηρῇ μεγάλους στρατοὺς καὶ ναυτικές δυνάμεις. Πρὸ πολλοῦ χρόνου ὁ Μοντέσκιος εἶπεν: «Νέα ἀσθένεια ἐξηπλώθη ἀνὰ τὴν Εὐρώπην, ἥτις κατέλαβε πρίγκηπας, καὶ ἔφερεν αὐτοὺς νὰ διατηρῶσιν ἀσυνήθην ἀριθμὸν στρατοῦ. Ἐχει τοὺς παροξυσμούς της καὶ καθίσταται κατ' ἀνάγκην μολυσματικὴ διότι ἅμα κράτος τι αὐξήσῃ τὸν στρατὸν αὐτοῦ τὰ ἄλλα ἀμέσως τὸν αὐξάνουσι, οὕτως ὥστε οὐδὲν κερδαίνουσιν ἢ κοινὸν ὄλεθρον. Ἐκαστος μονάρχης ἔχει ὑπὸ τὰ ὅπλα τοσοῦτους ἐνόπλους ὅσους ἡδύνατο νὰ ἔχῃ ἐὰν ὁ λαὸς του ἐκινδύνευε νὰ ἐξοντωθῇ, καλοῦσι δὲ τὴν ἀντιζήλιαν ταύτην πάντων κατὰ πάντων εἰρήνην.» Ταῦτό εἶναι καὶ σήμερον, καὶ μάλιστα ὑπερποτε χεῖρον. Ἀλλὰ τὸ κακὸν εἶναι τοῦτο, ὅτι ἡ διατήρησις μεγάλων στρατῶν καὶ ναυτικοῦ συνεπάγεται βαρεῖς φόρους, καὶ αὐξήσιν τοῦ δημοσίου χρέους, τὰ ὅποια εἶναι δυσφόρητα, πρὸ πάντων ἐν χρόνοις καθ' οὓς τὸ ἐμπόριον δὲν εἶναι ζωηρόν, ἢ γεωργία εἶναι ἐν ἐκπτώσει καὶ τὸ ἡμερομίσθιον χαμηλόν.

Ἡ ἀληθὴς δαπάνη τῆς πολιτικῆς τοῦ πολέμου, ἐπιδικωκομένη μετὰ τοσαύτης ἀξιοβρηνήτου ζήσεως ἐν Εὐρώπῃ, δὲν δύναται εὐκόλως νὰ ὑπολογισθῇ. Τὸ πρῶτον καὶ κύριον ἄρθρον ἐν τῷ λογαριασμῷ εἶναι ἡ ἀφαίρεσις τοῦ ἀνθους τῆς ἀνδρικῆς ἡμῶν ἡλικίας ἀπὸ παραγωγικῆς εἰς ἀγόνον ἐργασίαν, ἢ διακοπῇ τῶν

σπουδῶν, ἢ παραμέλησις τῆς ἐργασίας, ἢ κατανάλωσις τῶν καλλιτέρων ἐτῶν τοῦ βίου εἰς τὸ συγκριτικῶς ὀκνηρὸν ἔργον τῆς ἐκγυμνάσεως καὶ ἐπιθεωρήσεως, βιώσεως ἐν στρατῷ καὶ ἀψιμαχίαις. Ἰποτιθεμένου ὅτι 3,000,000 ἀνδρῶν ἔχουσι τοιαύτην ἐνασχόλησιν, αἱ τινες λαμβάνουσι ὡς ἐλάχιστον ὅρον τοῦ ἡμερομισθίου αὐτῶν 10 σελίνια τὴν ἐβδομάδα, καὶ τρεῖς τὸ ποσὸν τοῦτο ὡς τὴν ἀξίαν τοῦ προϊόντος: τὸ ὅπριον θὰ ἡδύναντο νὰ παραγάγῃ, ἔχουσι ἀμέσως ἐτήσιαν ἀπώλειαν ὑπὲρ πᾶ 200,000,000 λιρῶν στερελίων, προερχομένην μόνον καὶ μόνον ἐκ τῆς ὀκνηρίας των. Ἀλλ' εἰς τοῦτο πρέπει νὰ προσθέσωμεν σχεδὸν ἴσον ποσὸν διὰ τὴν δαπάνην τοῦ στρατοῦ καὶ τοῦ ναυτικοῦ, ἥτις περιλαμβάνει οὐ μόνον τοὺς μισθοὺς τῶν αξιωματικῶν καὶ ἀνδρῶν, ἀλλὰ καὶ τὸν τοῦ ὕλικου, ναυστάθμων καὶ λοιπὰς βιομηχανίας τὰς συνδεδεμένας πρὸς τὸν στρατὸν καὶ τὸ ναυτικόν. Ἐμποροὶ καὶ τραπεζίται δυσφοροῦσιν ὅταν τὸ κεφάλαιον κεῖται ἄγονον. Ἀλλὰ φαντασθῆτε τὴν ἀπειρον κατανάλωσιν κεφαλαίου εἰς πυροβόλα καὶ πολεμοφόδια πάσης περιγραφῆς, εἰς πλοῖα γιγαντιαίου μεγέθους καὶ ὕλικου δαπανηροτάτου.

Ἐντὸς τῶν τελευταίων δεκατεσσάρων ἐτῶν ἀπὸ τοῦ 1865—1879 ἐν τοῖς βασιλικαῖς τῆς Ἀγγλίας ναυστάθμοις καὶ διὰ συμβολαίων ἐναυπηγήθησαν σιδηρόφρακτα, ξύλινα καὶ μικτὰ πλοῖα ἀξίας 13,000,000 λιρῶν. Ἀλλὰ ταῦτα μὴδὲν εἶναι πρὸς τὴν ἀξίαν τῶν πλοίων τῶν πολεμικῶν τὰ ὅποια κεῖνται ἄχρηστα ἐν τοῖς νεωρείοις. Τὸ ναυαρχεῖον δίδει μὲν ἐργασίαν εἰς τεχνήτας, ἀλλ' ἡ ἐργασία των αὕτη δὲν εἶναι παραγωγικὴ. Ἀλλὰ πόση ζημία δὲν προέρχεται ἐκ τῶν σταθερῶν μεταβολῶν ἐν τῷ τρόπῳ τῆς πολεμικῆς. Ἐκατομμύρια θάπτονται εἰς κατασκευὴν ὀχυρωμάτων, τὰ ὅποια ὡς τὰ πολλὰ ἀποδείκνυνται ἄχρηστα τὴν στιγμὴν καθ' ἣν ἡ δύναμις αὐτῶν δοκιμασθῇ.

Θὰ ἐνόμιζέ τις βεβαίως ὅτι ἡ Μεγάλη Βρετανία εἶναι πάντων τῶν κρατῶν ἀσφαλεστέρα ἀπὸ ξένης ἐπιδρομῆς, καὶ ὅτι ἕνεκα τοῦ μεγέθους τῶν ἀποικιῶν καὶ ἐξαρτημάτων αὐτῆς, αἱ πλείους τούτων λίαν ἀπέχουσι τοῦ νὰ ἔχωσιν ἀντιζήλους φιλοδοξίας. Ἀλλὰ πάλιν κραυγὴ ἐγείρεται ὅτι ἡ Ρωσία ἔχει κακόβουλα σχέδια κατὰ τῶν Ἰνδιῶν ἀνθρώπων νοήμονες ἀπέδειξαν λίαν ἐπαρκῶς τὸ μάταιον τῆς χιμαίρας ταύτης, καὶ ὁ χρόνος ἀπέδειξε πόσον κενοὶ ὑπῆρξαν οἱ φόβοι ἡμῶν ἐπὶ τοῦ θύματος τούτου. Μολοντοῦτο μεθ' ὅλας τὰς εὐνοϊκὰς ταύτας περιστάσεις τὰ ἐξόδα διὰ τὸν στρατὸν καὶ τὸ ναυτικόν πύξθησαν κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη παραπολὺ ὡς ἐξῆς φαίνεται.

Ἔτη	Ἐξόδα στρατοῦ καὶ ναυτικοῦ
1835	11,730,000 λιρ. στερελίων
1840	14,334,000
1850	15,947,000
1860	28,149,000
1870	22,335,000
1875	25,824,000
1880	26,033,000

Πολλά δύνανται νὰ ρηθῶσιν ἀναμφιβόλως, εἰς μείωσιν τῆς ἀντιθέσεως ταύτης. Κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη πολλῇ ὑπῆρξεν ἡ ἀύξησις τῶν ἡμερομισθίων ἐν πᾶσι τοῖς ἔργοις, οὕτω δὲ ὁ μισθὸς τῶν στρατιωτῶν καὶ ναυτῶν ἔδει νὰ αὐξηθῇ. Τὸ σιτηρῆσιον τὸ διδόμενον νῦν εἶναι καλλίτερον καὶ ἀνωτέρας ἀξίας. Ὅπλα καὶ ἐφόδια ἐπίσης κοπτίζουσι πολὺ περισσότερον καὶ ἡ διὰ τὰ πολεμικὰ πλοῖα δαπάνη εἶναι πολὺ μεγάλητέρα. Ἀλλὰ καὶ μετ' ὅλην τὴν παραχώρησιν ταύτην, ἡ ἀύξησις εἶναι περὶ πολὺ μεγάλη, καὶ εἶναι τὸ ἀποτέλεσμα ἀβασίμου πανικοῦ φόβου. Τὸ πόσον τὸ παρ' ἡμῶν πληρονόμενον πρὸς ἀμυνὰν ἡμῶν εἶναι λίαν δυσανάλογον πρὸς τοὺς κινδύνους οὓς διατρέχομεν, ἀλλαις λέξεις, τὸ πληρονόμενον ἀσφάλιστρον εἶναι ὑπέρογκον.

Ἡ Γαλλία ἔχει διάφορον θέσιν, ἐσωτερικῶς καὶ ἐξωτερικῶς ὑπέστη μεγάλας συνταραξεις, καθ' ὧν ὅμως ὀλίγην ἔσχε προστασίαν ἐκ τῶν στρατῶν αὐτῆς. Ἡ ἐπιθυμία αὐτῆς εἶναι νῦν εἰρήνην, τὸ συμφέρον αὐτῆς εἶναι ν' ἀναπτύξῃ τοὺς πόρους αὐτῆς, καὶ ν' ἀνακτήσῃ ὅ,τι ἀπώλεσεν. Ἀλλ' ἡ ὑπέρογκος στρατιωτικὴ αὐτῆς δαπάνη ἐμποδίζει πᾶσαν οἰκονομικὴν μεταρρύθμισιν. Ὅποια εὐδαιμονία ἐὰν ἠδύνατο νὰ ἐλαττωθῇ τὰ βάρη τὰ πιέζοντα τὸ ἐμπόριον τῆς χώρας τὰ ἀναγκάζοντα αὐτὴν νὰ διατηρῇ σχεδὸν ἀπαγορευτικὸν δασμολόγιον, καὶ τὰ ὅποια πρὸ πάντων ἐλαττοῦσι τὴν παραγωγικὴν αὐτῆς δύναμιν διὰ τῆς ἀποτροπῆς τοσούτων ἀνθρώπων ἀπὸ τῆς βιομηχανίας καὶ τῆς χειροτεχνίας. Ἡ δαπάνη διὰ τὸν στρατὸν καὶ τὸ ναυτικὸν τῆς Γαλλίας ἤρξασε κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη ὡς ἐξῆς :

Ἔτη	Ἐξοδα στρατοῦ καὶ ναυτικοῦ
1845	16,600,000 λίρ. στερλίνας
1850	16,900,000
1860	25,600,000
1870	59,400,000
1875	26,900,000
1878	29,700,000.

Ὑπάρχει λυπηρότερον τοῦ νὰ βλέπῃ τις δύο κορυφαῖα ἔθνη ἐν τῷ κόσμῳ διὰ τὸ ἐμπόριον καὶ τὸν πλοῦτον καὶ τὴν διπλωμασίαν ν' ἀμιλλῶνται πρὸς ἀλλήλα εἰς τοιαύτην δαπάνην; Ἀλλ' οὐδὲ κρείττον ἀποτέλεσμα ὁρῶμεν ἐὰν ἐπιθεωρήσωμεν τὴν στρατιωτικὴν δαπάνην τῶν ἄλλων ἐθνῶν. Ἡ Γερμανία, συγκριτικῶς πτωχὴ χώρα, δαπανᾷ 20,000,000 λίρας στερλ. κατ' ἔτος διὰ τὸν στρατὸν αὐτῆς. Ἡ Ρωσία ἔχει στρατιωτικὴν δαπάνην 30,000,000 λίρων, τὴν ὅποιαν ὁ λαὸς αὐτῆς διατελεῖ εἰς μεγίστην ἀδυναμίαν νὰ ὑφίσταται. Ἡ Ἰταλία καταστρέφεται καὶ διακινδυνεύει πᾶν ὅ,τι ἐκέρδησε ἐν τῇ ματαίᾳ προσπάθειᾳ νὰ πράξῃ ὅ,τι ἄλλα ἔθνη πράττουσιν ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου. Καὶ ἡ Αὐστρία εἰς ἔτι χειρόνα διατελεῖ θέσιν. Τί δύναται νὰ γίνῃ ὅπως ἀνακουφισθῇ ὁ λαὸς τῆς Εὐρώπης ἀπὸ καταθλιπτικοῦ συστήματος, τὸ ὅποιον φορτῶναι αὐτὸν μετὰ χρεὶν κολοσιταίων δια-

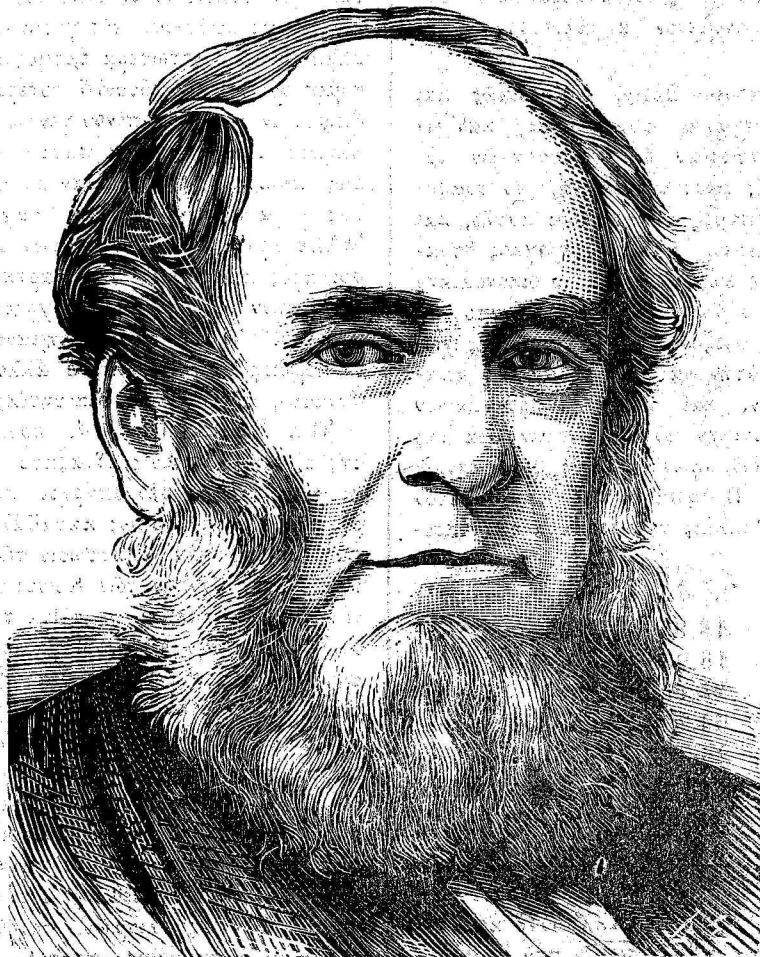
στάσεων; Δὲν δυνάμεθα ἄρα γε νὰ προσφέρωμεν κρεῖττονας ἐγγυήσεις ἐκείνων τὰς ὁποίας νῦν χορηγοῦσιν ἡ παρουσία τοσούτων μεγάλων στρατιῶν καὶ ναυτικοῦ; Πρέπει ἡ βασιλεία τῆς βίας νὰ ἐξακολουθῇ διὰ παντός, καὶ ἡ βασιλεία τοῦ νόμου διὰ παντός νὰ ἐξοβελισθῇ; Εἶναι βεβαίως ἀξίον προσοχῆς κατὰ πόσον τρόπον, καὶ μέχρι πόσου, οἰαδήποτε τροποποιήσις δύναται νὰ συντελεσθῇ εἰς τὰς ἐνόπλους δυνάμεις τῶν ἐθνῶν, χωρὶς διακινδυνεύειν τὴν δικαιοσύνην αὐτῶν, ἢ, καὶ εἰ δυνατόν, τῆς σχετικῆς αὐτῶν δυνάμεως.

Ἀναμφιβόλως ὁ πρῶτος καὶ κύριος ὁρὸς πρὸς διατήρησιν τῆς εἰρήνης καὶ ἀποτροπῆς τοῦ πολέμου μετὰ τῶν ἐθνῶν, εἶναι ἀνώτερος τῆς βαθμὸς δημοσίας ἠθικῆς, γενναιότερον, εὐεργετικώτερον πνεῦμα πρὸς τ' ἄλλα ἔθνη, συνετιώτερα ἐκτιμήσις τῶν ἀληθῶν ἡμῶν συμφερόντων, καὶ εὐσυνηθητοτέρα προσοχὴ εἰς τὴν εὐδαιμονίαν τοῦ ἀνθρώπινου γένους οἰασδήποτε φυλῆς ἢ κλίματος. Ἐὰν ταῦτα πάντα γίνωσι, θέλομεν ἰδεῖ τὰς πολιτικάς ἐριδας λίαν ἐλαττουμένας, καὶ πολλὰς τερατώδεις δυσκολίας ταχέως ἀποσοφουμένας. Ἀλλὰ πρὸ τῶν κυρίων τούτων ὁρῶν, εἰσὶ δύο μέθοδοι πρὸς ἀποτροπὴν καὶ παρακώλυσιν τοῦ πολέμου, τῶν ὁπίων ἔδει νὰ γίνηται χρῆσις ἀνευ μεμψιμοιρίας ἢ φόβου. Ὁ μὲν εἶναι ἡ σημαντικὴ ἐλάττωσις τῶν ἐν Εὐρώπῃ ἐξοπλισμῶν, ὁ δ' ἄλλος ἡ παραδοχὴ, ὅποτε δυνατόν, τῆς διεθνoῦς διαιτησίας.

Ὁ κ. Ἑρρίκος Richard, πρὸς ὃν πολλὰ ὀρεῖται ἡ τῆς εἰρήνης ὑπόθεσις ἐδράξατο τῆς εὐκαιρίας μιᾶς στιγμῆς καθ' ἣν δὲν ὑπάρχει πόλεμος, εἰς οὐδὲν μέρος τῆς Εὐρώπης ὅπως καταβάλλῃ ἀμεσόν τινα προσπάθειαν εἰς τὴν ἐλάττωσιν τῶν ἐξοπλισμῶν, εἰδοποιῶν τὴν Βουλὴν τῶν Κοινοτήτων ὅτι τῇ 15 Ἰουνίου θέλει προτείνει. — «Ἵνα ταπεινὴ αἰτήσις ἀπευθυνθῇ πρὸς τὴν Αὐτῆς Μεγαλειότητα παρακαλοῦσα αὐτὴν νὰ εὐαρεστηθῇ νὰ διατάξῃ τὸν ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν Ὑπουργὸν αὐτῆς νὰ ἔλθῃ εἰς συνεννόησιν πρὸς τὰς ἄλλας δυνάμεις, ὅπως κατορθώσῃ ἀμοιβαίαν καὶ ταυτόχρονον ἐλάττωσιν τῶν εὐρωπαϊκῶν ἐξοπλισμῶν.» Παραπολὺ θὰ ἦτο ἂν προσεδόκα τις ἵνα τοιαύτη πρότασις ψηφισθῇ, ἢ καὶ ἐὰν ἐψηφίζετο, ὅτι ἤθελε φέρει εἰς μέγα πρακτικὸν ἀποτέλεσμα, διότι θὰ ἦτο λίαν δύσκολον νὰ κατορθωθῇ ἀμοιβαία ἢ ταυτόχρονος ὑφῆσις τῶν ἐξοπλισμῶν, τοσούτον διάφορος εἶναι ἡ πολιτικὴ κατάστασις παντός κράτους ἐν Εὐρώπῃ. Μᾶλλον περιορισμένον καὶ πρακτικώτερον χαρακτῆρα εἶχεν ἡ πρότασις τοῦ Κόβδεν τὸ 1851 καθ' ἣν θ' ἀπληθυνέτο ἀναφορὰ πρὸς τὴν Α. Μ. παρακαλοῦσα αὐτὴν ὅπως παραγγείλῃ τῷ ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν Ὑπουργῷ Αὐτῆς νὰ συνενοηθῇ μετὰ τῆς Γαλλικῆς Κυβερνήσεως καὶ νὰ προσπαθῇ νὰ ἐμποδίσῃ εἰς τὸ μέλλον τὴν ἀμιλλαν ἐκείνην ἐν πολεμικαῖς παρασκευαῖς ἐν καιρῷ εἰρήνης, ἥτις μέχρι τοῦδε ὑπῆρξεν ἡ πολιτικὴ τῶν δύο κυβερνήσεων, καὶ νὰ προαγάγῃ, εἰ δυνατόν, ἀμοιβαίαν ἐλάττωσιν τῶν ἐξοπλισμῶν. Ἀλλὰ καὶ ἡ πρότασις ἐκείνη ἀπεσφύρθη. Ἡ ἠθικὴ ἐπιρροὴ ὅμως τῆς συζητήσεως ἐπὶ τοιοῦτου ἀντικειμένου

είναι μεγάλη, διότι είναι απόλυτως αναγκαῖον ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν νὰ ἐξεγείρεται οὐ μόνον ἐν Ἀγγλίᾳ, ἀλλ' ἐν πάσῃ χώρᾳ, ἀληθές καὶ ζωηρὸν αἶσθημα κατὰ τοῦ κακοῦ τοῦ συνδεομένου πρὸς τὸ ἄπειρον καὶ δαπανηρὸν σύστημα τῶν ἐξοπλισμῶν. Ὁ κόσμος δεῖται εἰρήνης δὲν θὰ εἶχε δ' ἀντίρρησην καὶ εἰς μεγάλους ἐξοπλισμούς· ἐάν οὗτοι ἔφερον εἰς εἰρήνην, ἀλλὰ δὲν ἔχουσι τοιοῦτον ἀποτέλεσμα· ὥς πᾶσα πείρα ἀποδεικνύει ἐνοπλος εἰρήνη εἶναι πόλεμος. Μεγάλοι στρατοὶ, ἐάν μὴ πάντοτε ὦσιν ἀπειλή δι' ἄλλα κράτη εἰσὶ πάντοτε, λίαν ἐπικίνδυνα μέσα ἐν ταῖς χερσὶν ἀμφιβόλου διπλωματίας. Ἐάν τε ἢ μὴ ἀμοιβαία τις

πρὸ τινων ἐτῶν ἀπὸ φοβεροῦ πολέμου μετὰ τῶν Ἡν. Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς. Ἦδη κατὰ τὸν Ἰούνιον τοῦ 1849 ὁ Κόβδεν ἐπρότεινε ν' ἀπευθυνθῇ ἀναφορά εἰς τὴν βασίλισσαν, παρακλοῦσα αὐτὴν νὰ ἔλθῃ εἰς συνεννόησιν πρὸς τὰς ξένας δυνάμεις, προσκαλοῦσα αὐτὰς νὰ συντελέσωσιν εἰς σύναψιν συμβάσεων δι' ὧν νὰ δεσμεύωνται ἐν περιπτώσει παρανοήσεως μὴ δυναμένης νὰ διευθετηθῇ διὰ φιλικῶν διαπραγματεύσεων, νὰ ἀναφέρωσι τὴν ἀμφισβητούμενην ὑπόθεσιν εἰς τὴν ἀπόφασιν διαιτητῶν, ἀλλ' ἡ πρότασις ἐκείνη ἀπερρίφθη ἐν τῇ Βουλῇ τῶν Κοινοτήτων διὰ πλειοψηφίας 176 κατὰ 79. Ἡ πρότασις τοῦ κ. Richard

Ἑρρίκος Richard, μέλος τοῦ Ἀγγλικοῦ Κοινοβουλίου.

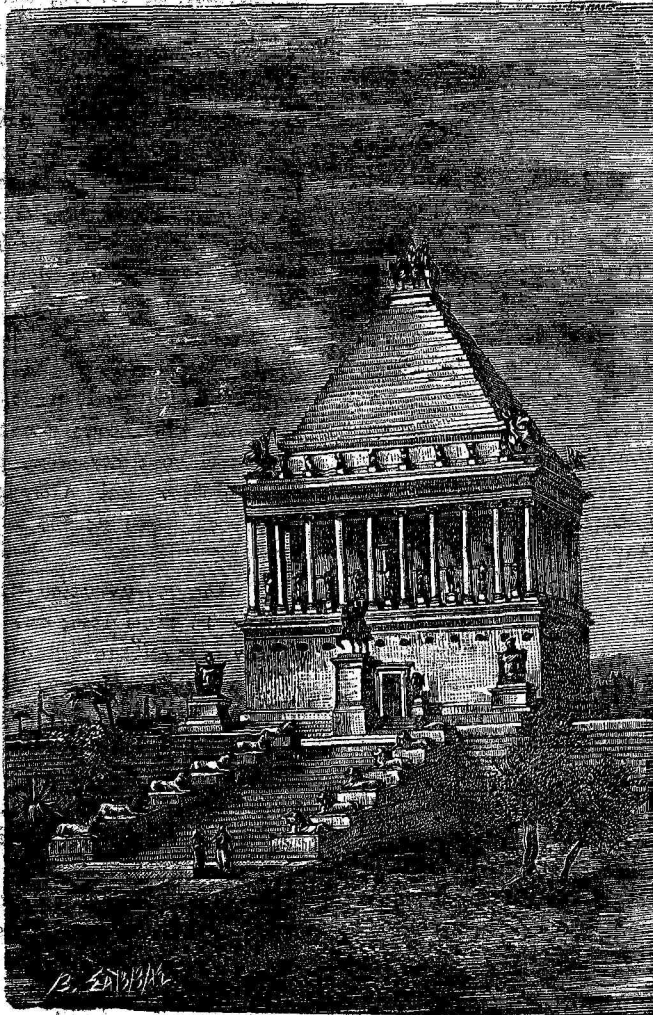
ἢ ταυτόχροнос ἐλάττωσις τῶν εὐρωπαϊκῶν ἐξοπλισμῶν εἶναι δυνατὴ, δυνατόν ὅμως εἶναι νὰ ἐπιτευχθῇ σημαντικὴ ἐλάττωσις ἐν τῇ δαπάνῃ τοῦ βασιλείου τῆς Ἀγγλίας. Ἀς δεῖξωμεν τὸ καλὸν ἐπὶ τούτου παράδειγμα.

Ἑτέρα μέθοδος πρὸς ἀποτροπὴν τοῦ πολέμου εἶναι σταθερωτέρα ἀπόφασις εἰς προσφυγὴν, ἐν περιπτώσει ἔριδος, εἰς τὴν διεθνῇ διαιτησίᾳ. Πολλὰ κράτη προσέφυγον εἰς τὴν μέθοδον ταύτην· καὶ ἔσχεν τὰ εὐτυχέστερα ἀποτελέσματα, ἔσωσε δὲ καὶ τὴν Ἀγγλίαν,

ὅμως ἐν ἔτει 1873, καθ' ἣν ἀναφορά θ' ἀπυθύνετο εἰς τὴν Βασίλισσαν νὰ ἔλθῃ εἰς συνεννόησιν πρὸς τὰς ξένας δυνάμεις, ἐπὶ τῷ σκοπῷ νὰ ἐπενεγθῶσι βελτιώσεις εἰς τὸ διεθνὲς δίκαιον, καὶ νὰ καθιδρυθῇ ἡ διεθνὴς διαιτησία, ἐγένετο δεκτὴ διὰ πλειοψηφίας 98 κατὰ 88. Πλὴν τούτου ἐγένετο τι διὰ διπλωματικῶν μέσων πρὸς ἐνθάρρυνσιν τῆς διαιτησίας. Κατὰ τὰς συνόδους τῶν Παρισίων διὰ τὴν γενικὴν Συνθήκην τῆς Εἰρήνης ἐν ἔτει 1856, μετὰ τὸν Κριμαϊκὸν πόλεμον, πρωτόκολλον ὑπεγράφη, τῇ προτά-

σει τοῦ λόρδου Κλάρενδων καθ' ὃ — αἱ πλήρεξούσιοι δὲν διατάξουσιν νὰ ἐκφράσωσι, ἐν ὀνόματι τῆς κυβερνήσεως, αὐτῶν, τὴν ἐπιθυμίαν ὅπως Κράτη μεταξὺ τῶν ὁποίων σπουδαία παρανόησις ἡδύνατο νὰ ἐγερθῇ, ἔδει, προτοῦ προσφύγῳσι εἰς τὰ ὅπλα, νὰ ἀποτείνωνται, ἐφ' ὅσον αἱ περιστάσεις τὸ ἐπιτρέψωσι, εἰς τὰς ἀγαθὰς ἐκδουλεύσεις τῶν φιλικῶν δυνάμεων». Πλὴν τούτου ἄρθρον καταχωρίσθη ἐν τῇ Γένικῇ Συνθήκῃ καθ' ὃ — «Ἐὰν μεταξύ τῆς Ὑψ. Πύλης καὶ μιᾶς ἢ πλειόνων τῶν ἄλλων ὑπογραψασῶν δυνάμεων ἐγερθῇ φιλονεικία δυνάμενη νὰ διακινδυνεύσῃ τὴν

νεκρόν. Ἐνῶ πρόβαινον αἱ διαπραγματεύσεις πρὸ τοῦ μεταξὺ Αὐστρίας, Πρωσίας καὶ Ἰταλίας πολέμου, ὁ κόμης Κλάρενδων, ἐν ἐπισήμῳ τινι ἐγγράφῳ πρὸς τὸν κόμητὰ Cowley, τῇ 2 Μαΐου 1866, εἶπεν, «Αἱ τρεῖς δυνάμεις νῦν εἰς τὰ πρόθυρα τοῦ πολέμου ἐκάστη ἐπισήμως διακήρυξαν ὅτι δὲν ἔχουσιν ἐπιθετικὰς προθέσεις κατὰ τῆς ἐτέρας ὅτι ἐκάστη ὀπλίζεται μόνον προσδοκῶσα ἐπιθεσιν κατ' αὐτῆς· ἡ κυβερνήσις τῆς Ἀνάσσης δ' ἂν ὑπηγόρευεν ἐπομένως ὅπως, ἡ Ἀγγλία καὶ ἡ Γαλλία, ἐνεργήσῃ κατόπιν τῶν ἐπανειλημμένων τούτων διαβεβαιώσεων, καὶ ἐπικαλοῦ-

Τὸ Μαυσωλεῖον.

διατήρησιν τῶν σχέσεων αὐτῶν, ἡ Ὑψ. Πύλη καὶ ἐκάστη τῶν δυνάμεων τούτων, προτοῦ προσφύγῃ εἰς τὴν χρῆσιν τῆς βίας, ἔδει νὰ παρασχῇ τοῖς λοιποῖς συμβαλλομένοις τὴν εὐκαιρίαν νὰ ἐμποδίσωσι τοιοῦτον ἐπικρόν διὰ τῆς μεσολαβήσεως αὐτῶν.» Εἶναι ἀληθές ὅτι ἡ συνταξίς τῶν ὁρῶν καὶ πρωτόκόλλων τούτων καὶ συνθηκῶν δὲν ἐμπόδισεν τοῦς πολλοὺς πολέμους οἵτινες ἀτυχῶς συνέβησαν ἀπὸ τοῦ 1856. Ἀλλὰ δὲν πρέπει νὰ ἐπιτρέψωμεν ὅπως γίνωσι γράμμα

μεν αἱ τὴν Διακήρυξιν τῶν Παρισίων, ἢ ἀποτείνόμεναι εἰς τὴν τιμὴν, τὸ χριστιανικὸν αἶσθημα, καὶ τὰ ἀληθῆ συμφέροντα τῶν τριῶν δυνάμεων, προσκαλέσωσιν αὐτὰς νὰ ἐπανελθῶσιν εἰς τὸ καθεστῶς καὶ νὰ διακήρξωσιν ὅτι ἡ δυνάμις ἐκείνη ἥτις ἐπέμενε ἀνεὺ ἱκανοῦ λόγου εἰς πρόκλησιν ἀδικαιολογήτου πολέμου, πρέπει ἐνώπιον οὐ μόνον τῆς Ἀγγλίας καὶ Γαλλίας, ἀλλὰ σὺμπαντος τοῦ πεπολιτισμένου κόσμου, νὰ θεωρηθῇ ὑπερβύτος δι' ὅλα τὰ ἀτυχήματα

